ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110.
:: Рукописи се не враћају ::

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 97. Нови Сад, у суботу 30. априла 1921. Година LII.

Два аугура.

Европска штампа и политичари месецима имали су прилике да посматрају једну дипломатску комедију, коју су изигравали два политичка аугура у Лондону. Комедија је завршена и моралан свет, уместо да се диви, мора да се гади. Та је комедија енглеско-руски трговачки уговор, а глумци у овој срамној комедији јесу Лојд Џорџ и совјетски делегат Красин. Камењев, кога су раније бољшевици били послали, морао је журно отпутовати из Лондона, јер га је лондонска полиција ухватила, да је продавао неке крупне бриљанте, као своје домаће адиђаре, а после се доказало, да су сви дигнути из круне премлаћеног цара Николе II.

Русија, придављена, преклана, изгладнела Русија, нуди извоз Енглезима, не извоз жита и сировина, јер тога више нема; она нуди остатак злата, које су бољшевици заграбили, за енглеске фабрикате; јер становници, сем што немају шта да једу, сад више немају ни шта да носе. Људи, који су се као неким чудом спасли из онога архипакла и хаоса, што се зове „совјетски рај“ причају, да становници вароши липсавају од глади као муве у новембру месецу, а поред глади утркују се чрезвичајке и заразне болести, ко ће више људи да сатари — а бољшевички делегати потписују трговинске уговоре с Енглеском. Шта ће да извезу? Своје идеје не могу, јер их на западу сматрају као моралну кугу, ма да би бољшевици то најрадије извозили. Жито и сировине такође не могу извозити, јер нигде ни жита ни сировина, јер нико земљу не обрађује. А оно што бољшевици реквирирају, једва досеже за црвену армију. Остало је нешто злата, остало бриљаната, адиђара и музејских реткости и то хоће да извезу.

Зашто то срамно обарање главе Лојда Џорџа пред Красином? Нису сировине, које овај енглески аугур и не очекује из Русије, него је страх од бољшевичке агитације у Индији главна побуда, која је Лојда Џорџа гонила на конферисање са бољшевичким делегатом. И док француска влада одбија сваки разговор са умоболницима и злочинцима, који бившу руску империју даве; и док се енглеска независна штампа, па и сам „Тајмс“ гнушају ове политике Лојд Џорџове, која не разликује морално од неморалнога, дотле Лојд Џорџ само што није загрлио совјетског делегата Красина, док од њега није искамчио обећање: да бољшевици у Индији неће спроводити своју пропаганду. А већ свет зна како они одржавају реч.

Лојд Џорџ је већ у оба дома изјавио, да је трговачки уговор између Енглеске и совјетске Русије потписан и да је одмах иза тога отпочео и трговински и поштански саобраћај између те две земље. А цела ствар се своди на питање: ко је коме више подвалио? — Бољшевицима је главно да их ма једна европска сила призна, а после тога би се совјетски империјализам и бољшевичка диктатура осетили на чврстим ногама, нарочито сад, кад је и последњи остатак добровољачке армије на путу да се растури. А Енглезима цела ова срамна комедија доноси двоје: доноси им последњи остатак руских златних резерава и доноси им мир на Истоку и колонијама. — И због тога су ова два политичка аугура тако дуго конферисали, иако један другом ништа нису веровали.

Скора будућност показаће: ко је кога преварио.

М. П.

Наша просветна политика.

— Господи Министрима Просвете и Вера. —

Министарство Просвете донело је одлуку, да у осн. школама веронауку по могућству свуда, има предавати учитељ. Ова је одлука оправдана, јер су многи римокатолички свештеници предавали веронауку буњевачкој, шокачкој или хрватској деци на мађарском језику, те се мађаризација нашега народа на овај начин све до скора вршила. На неким местима се још и данас врши, као што сведоче доле наведени случајеви.

Школски надзорник у Н. Саду добије извештај од римокат. проте, да је била у Министарству депутација, којој је усмено одобрено, да веронауку у римокат. школама може свештеник и даље предавати. Ова је школа са 22 учит. снаге још и данас приватна, ма да постоји начелна одлука, да се све школе подржаве, јер ће закон удовољити, у погледу наст. језика, све народности. Питамо г. Министра Просвете да ли има знања о овој ствари и ко протежира ове помађарене Бачке Швабе, који су и данас највећи пропагатори мађ. интегритета. Да ли се овако ствара мир и ред? Где је ту равноправност? Где је углед наше државе? Зашто је одложено подржављење ове школе у Н. Саду?

Други један случај као доказ, како се однарођивала шокачка интелигенција и како су ови свој народ заводили, нека покаже пријава једног учитеља против једног помађареног Шокца, који је сада највећи Мађар. Пријава укратко гласи овако:

1. Предавање веронауке још није предао учитељима;

2. Ишао је у шокачку школу где је наставник један прави Мађар, али који добро српски говори, па када је видео на табли ћирилска слова, запита децу: „Децо, да ли познајете ова грбава слова“, а деца су одговорила да познају, а он подругљиво им рекне: „О ви сте врло вредни“;

3. Приликом пописа, он се у засебну рубрику уписао што се тиче народности.

4. Пописивач је био Мађар-учитељ, који је ћирилицом писао, а помађарени шокачки поп рече учитељу: „Зашто се улагујете Србима, када пишете ћирилицом“? Када је попино пашче хтело ујести учитеља, а он рекне: „Уједи тог рђавог човека, који ћирилицом пише“.

Ружно је то за једног пречасног доктора, када га његов рођени народ презре, а он се још непрестано кочопери.

Да, али се то може само у нашој демократској земљи чинити! А да ли смо ми смели писнути за време Мађара? Ево то су били баш ти, који су нас гњавили, ти помађарени Шокци, Буњевци, Јевреји и Немци.

Парохијани тога пречасног писмено су изјавили, да је тај ренегат тражио од учитеља да се у цркви поје мађарски, али је то учитељ одбио. Он његовој пастви вели, да он прима само наређења, која долазе из Калоче. Шта ово значи? Зар нисмо видели кога је имао Карло уза се, када се вратио у Мађарску и код кога је одсео у Сомбатхељу и где су били остали нижи и виши другови тог пречасног у то време, зар не у Риму код папе? Па докле ћемо све ово трпети?!

Питамо г. Министра Вера, да ли он зна шта раде ти изроди, ако пак не зна, ево му цветак из те његове баште. Ми ћемо то почупати, па као нешто ружно бацити.

Знамо, да је за време мађарске ере вршена мађаризација на свима линијама и за то се није жалио новац. Мађарски министар просвете слао је на експонирана места сигурне људе и ти су били награђени за тај рад. Они су државним учитељима дали боље плате него осталима, да на овај начин привуку учитеље разних народности, да ступе у њену службу, што је једним добрим делом и успело. А шта ради наше Министарство, да би помађарене Шокце, Буњевце и Хрвате повратило? Ништа, или боље рећи, иде на руку баш да се помађаривање и даље врши. Јер у почетку ове школске године наређено је, да се у свима несрпским школама предаје српски језик, земљопис и историја, што је негде и опточело, а негде неке црк. опћине нису хтеле, да приме оне учитеље, које је Министар Просвете за то именовао и сада на крају крајева догађа се то, да се из Министарства јавља, да нема буџетске могућности хонорисати ове прекобројне часове и цела ствар паде у бунар. Где је ту доследност? Каква је то школска политика и ко води оваку школску политику? Да неби ко криво тумачио, да је ту у питању каква огромна свота напомињем, да учитељи за све часове треба да добију по 7 дин. од часа. Дакле ту се штеди. Ко прати свакодневна наша јавна гласила, могао је стотинама пута читати, како је тамо и тамо пропало, бачено милијуна круна, а на просвети се штеди. Оваку политику нисмо у стању разумети те и опет питамо г. Министра Просвете, како је то могуће, да се сви учитељи у Барањи, који ће припасти у Мађарску, преводе на динарску плату и дневнице као и ми овде, када знамо да они не служе интересима наше државе, а они, који би то хтели, за њих нема ни толико буџетске могућности, да им се тај тако важан рад ма и најскромније награди. Јер учитељство, које је од Министарства именовано за тај рад као и они, који су од просветног инспектората постављени са правом траже, да им се досадањи рад награди, а сада нека изволи г. Министар обавестити све те учитеље, да њихово постављење више не вреди, па ће и они знати према томе се равнати.

Овамошње српско учитељство вршило је своју родољубиву дужност са вољом и пожртвовањем свагда, али за то тражи, да се са њиме поступа, како то оно и заслужује. Јер када се то учитељство латило овога рада и по оближњим местима, где нема српског учитеља, пешачећи по неколико километара те крза обућу и одећу, коју не може купити из своје плате, онда са правом захтева, да се бар та миверна награда од 7 дин. за учињени пут изда.

Један за све.

— **Добровољци! Поручујте и растурујте „Споменицу наших дана у Русији“.** Маргићанин.

Вршљање по нашој цркви.

Београд, 7. априла 1914.

У 34. броју митровачке „Србије“ осврнуо се неко на наш чланчић „Зар опет октројке?! (Нови Палчика)“.

Ни једном речи ни не покушава писац да обори нашу тврдњу, управо оптужбу, да је г. Дим. Рошу, као начелник министарства вера, под заштитом свога напредњачког једномишљеника г. Павла Маринковића, у уредбу о архијерејском сабору и арх. синоду произвољно, без знања и на неугодно изненађење наших архијереја, уметнуо §. 14., по којем је „Канцелар Патријаршије (а то је сам г. Рошу!) врховни шеф свега административног чиновништва у српској патријаршији“, а дужности су му: „да присуствује седницама арх. сабора и синода и да се стара, да записнике ових седница изради — секретар“. А за то има г. Рашу „ранг, плату и све принадлежности члана државнога савета и не може са овога места бити смењен сем ако пресудама грађ. судова буде лишен службе“.

Овај поступак г. Рошуа је таква неправилност, да би такав чиновник у правној држави морао због тога бити потегнут на суд и кажњен. Ми поново тражимо, да нови г. министар вера ову ствар извиди и по закону поступи. Дакле, за присуствовање седницама у арх. сабору и синоду и за „старање“ да раде — други, удесио је себи г. Рошу ранг и плаћу највишег државног чиновника, а, наравно, стан и храну у патријаршиском двору карловачком. Није него још нешто.

Али г. Рошу чак ни те тричаве „дужности“ не врши. Како сам дознао, арх. синод је ове године одржао већ два заседања, свако са по неколико дана. Ни један једини пут није г. Рошу ни привирио на седнице, нити се „побринуо“ да други раде, а камо ли да је сам штогод у Синоду радио. Из тога се најбоље види, да је ово његово прошверцовано канцеларско место сасвим непотребно. За државни буџет би то била скупа Синекура. Његов је сада сав посао: да иде по устоличењима епископа (као бајаги нико не уме том приликом да прочита краљ. указ као г. Рошу!), да се слика за „Илустровани Лист“, да прави параде с орденима и све такве скупе беспослице. Баш у у овој нашој демократској Југославији има пустих пара за свашта!

Вршљање г. Рошуа по нашој цркви осећа се све штетније. Због оних његових несретних и неписмених уредаба о централизацији административних и судских власти у нашој цркви, настао је застој и збрка*). Старе су власти срушене, а нове нису образоване нити се сазивају. Безброј предмета, нарочито брачних процеса, чека на коначно решење. И место да се заједно са укидањем старих власти одмах образују и састану нове, да у управи цркве не настане прекид, г. Рошу је, како чујем, образовао неку грдну комисију, која треба да му каже: Quid nunc?

P. S. Кад сам ове редове написао, дознао сам, да су постављени нови чланови у врх. управни савет патријаршије. Док је смењени врх. упр. одбор за митрополију карловачку имао свега 6—7 чланова, сада их је постав-

*) Како су ове уредбе од децембра 1920. ољкаво састављене, види се и по томе, што из њих не знате ни званични назив појединих органа. Ту вам има: Стални архијерејски синод, св. архијерејски синод српске православне цркве и др.; велики управни савет, врховни управни савет српске патријаршије, врховни управни савет срп. правосл. цркве; арх. сабор српске патријаршије, арх. сабор срп. прав. цркве; „чиновници и званичници средишњих — црквено — автономних власти митрополије карловачке и чиновници и званичници народно-црквених фондова у Ср. Карловцима“. Ово је тек писмено! — (Прим. ур.)

љено 26! Сваки ће, кажу, имати дневницу од 120 динара (стари су имали 25 дин.), а да би и путни трошкови били већи, постављено је неколико чланова из Црне Горе и Јужне Србије, мада ће овај савет имати да управља имањем само Војвођанске и Босанско-Херцеговачке црквене автономије.

Један свештеник.

Питање

на Господина Министра Унутрашњих Дела, Београд.

Начелник среза белоцркванског Вељко Милунов, да би сам себи дао куражи и храбрости у своме несавесном раду и недостојном положају, отишао је код адвоката дра Паје Нешковића, који говори исто толико рачуна своју адвокатску дужност и позив као и овај начелник, да му напише тужбу и да тражи, да се лист „Војводина“ обустави од даљег излажења а потписани изда суду само зато, што сам у моме писменом питању, упућеном на Вас, о чиновницима и рђавом стању у Војводини, изнео да је он у истоме срезу избачен из једне општине од стране народа као неваљао и недостојан.

Мене чуди, Господине Министре, да Ваши чиновници не познају законе и правила која владају у овој земљи и да Ви можете да и даље трпите такве чиновнике незналице, на садашњим положајима, а још више ме чуди да је Господин начелник Вељко Милунов имао куражи, да за изнету истину у моме питању још и тражи, да се ја издам суду, а лист „Војводина“ обустави и забрани, кад јасно стоји у закону, да народни посланици за говор и питању у Народној Скупштини, не одговарају никоме и кад исти господин зна, да су га сељани села Дупљаје у истоме срезу, приликом доласка наше војске, најурили као шпијуна и тирана, који се цео предао би за време мађарско Мађарима, а противу Срба и српских интереса и да су хтели и да га умлате исти сељаци, да није побегао у стан мајора Додића, који га је од масе и заштитио и спасао.

Из напред наведених разлога питам Господина Министра, сме ли овакве чиновнике, као што је Милунов и даље оставити на садашњем месту, кад је сам доказао да за исто место није достојан?

Молим за писмени одговор.

Београд, 22. априла 1921. год.

Питач

Милутин П. Драговић, с. р.
народни посланик.

Ко ће бити новосадски градски начелник.

Досадашњи градски начелник са правима великог жупана г. др. Стева Адамовић, поднео је оставку на тој части, коју му је министарство унутрашњих дела и уважило. Поводом те оставке поникле су разне комбинације, ко ће бити наследник г. др. Адамовића. Интересовање за ово питање је огромно. Ово питање, међутим, није још коначно решено, мада се пронео глас, да је на то место постављен г. Тодор Милић парох новосадски.

Месна организација радикалне странке у Н. Саду ће у том питању ових дана донети коначно решење, те ће као доминатна странка учинити, колико је до ње стало, да њен кандидат и продре.

Да би се избегла свака пометња и неспоразум, засад, можемо само толико изјавити, да је наш пријатељ г. Тодор Милић, доиста, у комбинацији, јер су за њега сви они, који познају његову способност, агилност и енергију, те верују да би он могао најбоље послужити општим интересима нашега града. Међутим до коначког закључка страначког ово је питање отворено, те су према томе и разне комбинације дозвољене.

Једно писмо М. И. Пупина.

Велики Србин и чувени светски научник и професор универзитета г. М. Пупин одазивајући се позиву Војвођана, да и он помогне акцију око подизања споменика „Ослобођења“ у Н. Саду одговорио је председнику извршног одбора овим писмом, које је писано машином и ћирилицом.

Њујорк, 9. априла, 1921. Дру Стеви Адамовићу, председнику, градоначелнику Сл. Краљевског Града, Нови Сад. Високо цењени господине докторе! Примио сам Ваше цењено писмо са приложеним позивом Војвођанима, да учествују у подизању споменика ослобођења и уједињења Војводине. Радосно пристајем да уврстите и моје име међу потписиваче прогласа. Неодлежно прихваћам задаћу да организирам централни одбор Војвођана у Њујорку, који ће се својим апелом обратити свима Војвођанима у Америци, да прилажу колико год који може и надам се да ћемо прилично успети. Разуме се да ћу и ја лично приложити мој део за тако узвишену сврху. Нови Сад ми је још од детињства увек био близу срца, јер то је била прва српска велика варош, коју сам ја у моме детињству видио, кад сам год. 1866. посетио мога брата од стрица у Варадину, где је као наредник у једној граничарској регементи чекао да се креће у Италију. Нови Сад је по своме положају не само врло важно место, него је и изванредно лепо место, и можете увек рачунати у сваком покрету коме је циљ да улепша Нови Сад.

Са одличним поштовањем и срдачним поздравом Ваш,

М. И. Пупин.

Седница градског представништва у Н. Саду.

27. IV. о. г. одржана је седница новосадског градског представништва на којој је расправљано о редукцији општинских чиновника и о начину како да се намакне дефицит, који је настао услед тога, што је министарство финансија ускратило досадашњу припомоћ општинским чиновницима, коју су добивали у име скупаринских доплатака.

Пре дневног реда је тражио реч градски представник др. М. Свињарев-Величковић, те се у кратком говору опростио од досадашњег градског начелника са правима вел. жупана г. др. Стевана Адамовића, одавши му признање на раду и заслугама око унапређења града Н. Сада.

Г. др. Адамовић, по кога је отишло изасланство, да га позове ради тога у седницу, био је необично тронут овом пажњом градског представништва, које му је једногласно одало признање на његову труду и раду, топлим речима се захвалио говорнику и представништву, које га је — највећом делом — у његову раду својски помагало.

На истој седници је прочитан и извештај др. Адамовића, упућен градском представништву из кога се види опсежан и смишљен рад бившег градског начелника, под чијом управом је град Нови Сад економски и финансијално знатно напредовао.

Пријатељима Позоришта.

Управа Народног Позоришта у Новом Саду моли све оне пријатеље уметности а специјално позоришта, који би, можда, имали очуваних одела типичне старије моде што се носила у српском друштву у другој половини прошлог века (душанке, кринолини, панталоне, прслуци, капе, шешири и томе слично), да их уступе, макар ради прецртавања и узимања кроја, управи овог Позоришта.

И по нека фотографија са нарочито карактеристичним костимом и ношњом може корисно послужити истој сврси.

Како је гардероба Српског Народног Позоришта у Н. Саду, која је прешла у својину данашњег Новосадског Народног Позоришта (обласног држ. позоришта за Војводину), у једном делу унуштена, а и иначе није била довољна, обнављање гардеробе пак стоји данас врло много и премашује материјалну снагу позоришта, — то управа Народног Позоришта у Новом Саду моли, истовремено, све пријатеље позоришта и нашег културног развитка у опште, да прилажу очувана одела, униформе, костиме, ћилиме, тепихе и т. д., која им нису од потребе, а обраћа се и свим родољубивим и просвећеним нашим трговцима, да одвоје и приложе нашем Народном Позоришту ма у којој количини и ма коју врсту робе (нарочито сукно, платно и т. д. са својих стоваришта).

Управа Народног Позоришта објавиће захвално сваки прилог.

Нови Сад, 25. априла 1921.

П. Коњовић, управник.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Око Трианонског уговора.

Француски Сенат је одбио да ратификује Трианонски мировни уговор с Мађарском због догађаја који су се у последње време у вези са Карлом Хабсбуршким одиграли у Мађарској. Сенат је затражио нова обавештења, јер хоће нарочито ове ствари да спроведе: да се онемогући повратак Хабсбурговаца на мађарски краљевски престо; да се спроведе да Мађарска уступи западне жупаније Аустрији, и да не буде никаквог говора о томе да се граница исправља те да се тиме укине сав Трианонски уговор.

Француски сенат предузима дакле енергичне кораке против Мађарске.

Питање одштете.

Да не би амерички председник Хардинг поднео Савезницима немачке против-предлоге о одштети, француски амбасадор у Вашингтону поднеће америчкој влади извештај, који ће садржавати тачну суму коју Француска тражи од Немачке у име ратне одштете. Још ће се у извештају нагласити, да француска влада све немачке противпредлоге сматра за незадовољавајуће.

Пошто Немачка није успела да задобије посредовање и симпатије Сједињених Држава, Немачка се обратила са подужом нотом Британској. У тој ноти се излаже да немачка влада сматра за потребно, у интересу европског мира, да се што пре подигну и рестауришу разорени крајеви у Француској и Белгији, а нарочито да се успостави уништена индустрија. Немачка изјављује да је она готова да сарађује на тој обнови са свима својим средствима и да ће задовољити све жеље заинтересованих држава.

Француска штампа не верује овој ноти и вели да је то прост немачки маневар да раздели Савезнике.

Совјетски планови.

Енглески лист „Тајмс“ има вест да је Троцкиј у свом последњем говору изјавио да је црвена војска поново организована и да је она тако јако да ће бити у стању да победоносно спроведе своје нападаје против Пољске.

Лепо — али докле ће трајати ти братоубилачки ратови? Да ли су људи заиста полудели?

Плебисцит у Тиролу.

Немачка агитација у Тиролу је потпуно успела. Прошле недеље је извршено тамо народно гласање о присаједињењу Тирола Немачкој. Гласало је скоро цело становништво, тако око 130 хиљада људи. Од ових се огромна већина изјавила за присаједињење Немачкој. Услед тога дошло је и у Бечу до великих пангерманских манифестација, и певало се: Дајчланд, Дајчланд ибер алес!

Изгледа да се ток догађаја неда задржати и да ће се поред свег труда европске дипломације кад-тад извршити уједињење Аустрије са Немачком.

Још један покушај.

Енглеска влада не даје ништа на немачку ноту, у којој ова предлаже да сарађује на обнови разорених крајева. Вели се да Немачка не износи никакве планове, него само нуди да лиферује материјал и радну снагу, а не говори о оним милијардама, које је Француска већ утрошила на подизање тих крајева и на пензије жртвама рата.

У Хајтију је постигнут потпун споразум између енглеског и француског министра председник. Бријан и Лојд Џорџ су решили да се за 30. април сазове још једна међународна конференција, на којој ће се учинити још један последњи корак. Немачка ће се позвати да усвоји услове Париског Споразума, и да плати тражену одштету. Споразумели су се и у томе да се санкције против Немачке не примени док Немачка сама не одбије услове Париског Споразума. На ово су Савезнике приморали држањем енглеских странака, либерала, радничке партије и националиста. Ови наглашују да мере, које су владе енглеска и француски хтеле да употребе против Немачке, не би биле успешне. Наводе и то да би окупација руског базена донела Савезницима велике количине угља, што би конкурисало производњи угља у Енглеској, те повећали овде беспослицу, што би било опасно по њен унутрашњи положај.

ВЕСТИ.

— **Литија.** У недељу 1. маја о. г. о јутрењу прославиће се Христово Воскресеније у саборној цркви на свечан начин. Ако време допусти, носиће се литија, а опход ће ићи из саборне цркве, Ђурчијском, Грчко-школском, Хлебарском и Главном улицом. Црквени одбор српске православне вероисповести и све српске корпорације и установе, да узму учешћа у овој свечаности. Засебни позиви неће се слати.

— **Позив „Коло Занатлијске Омладине“** у Н. Саду приређује други-дан Ускрса т. ј. 2. маја т. г. забаву с игранком у просторијама код „Три круне“ на коју позива цењено грађанство, да изволи доћи у што већем броју, јер ће се чист приход употребити на оснивање аналфабетске шегртске школе, пошто има велик број неписмених шегрта.

— **Пловидба до Беча.** Ради знања саопштава се публици, да од 2. маја т. год. на линији Београд—Будимпешта—Братислава—Беч и обратно саобраћава експресни путнички брод превозом експресне робе. Први брод се креће из Београда за Беч 2. маја 1921. год. Први брод из Беча за Београд 2. маја 1921. год. Тај саобраћај биће извршен са најновијим и највећим комфором, снабдевен бродовима I. дун. паробр. друштва.

— **Промене у телеграфско-телефонској такси.** 1) Почевши од 1-ог маја о. м. у унутарњем промету, за сваки талеграм који гласи за нашу Краљевину наплаћиваће се поред редовне таксе која се убира према броју речи још и један динар односно 4 круне. 2) Пригодом таксирања телеграма у међународном промету, сматра се 1 франк 4 динара. 3) Телефонски разговор у првој даљини таксираће се са 3 динари, у другој 5 динара, у трећој 7 динара, у четвртој 8 динара за свака 3 минута. Сви приватни разговори од суботе 20 сати до понедељника 8 сати имају се троструко као „dringent“ таксирати.

— **Управа Дунавског Кола Јахача** распоредила је пролетње тркачке састанке овако: 1) Састанак (који је требао бити 24. априла) одржаће се 2. маја (на други дан Ускрса); 2) Састанак држаће се 6. маја; 3) Састанак биће 8. маја; 4) Састанак биће 15. маја. Летњи и јесењи састанци остају по раније утврђеном програму. Рок за упис грла за први састанак продужен је до среде 27 априла до подне. Преглед новопријављених грла биће истога дана у 3 часа по подне на Тркалишту код Цареве Ћуприје. Новац за излицитирана грла 23. о. м. вратиће се лицитантима на дан нове лицитације која ће бити у суботу 30. о. м. у 8 часова у вече код „Касине“. Рок за упис грла за други састанак утврђен је за среду 4. маја до подне. Преглед грла у четвртак у 9 часова пре подне на Тркалишту код Цареве Ћуприје.

— **Интернирцима** се овим путем ставља до знања, да је изасланство било ког г. министра председника, поднело му меморандум, који је г. министар председник обећао изнети на једну од седница Министарског Савета ради решења. Сви организовани интернирци из Војводине и Срема позивају се, да у кратким цртама, према нашим правилима члан 4. тачка б), опишу време и место свога интернирања и прогона односно и своје породице. Нека заведу разуме се евентуално и ко их је денунцирао. Све ово нека се пошаље на адресу друштвеног благајника, Душана Вукасовића, Нови Сад, Кисачка улици. — Председништво.

— **Српска учитељска скупштина у Митровици.** У Срем. Митровици одржаће се учитељска скупштина за град Митровицу и срез, у четвртак 5. маја т. г. у 8 сахата, у срп. нар. основној школи митровачкој. Дневни је ред: 1. Извештај председника; 2. Извештај благајника; 3. О народном просвећивању, — предаје Јован Удицки; 4. Избор секције за нар. просвећивање: 5. Дискусија о размештању великог школ. одмора, — референт Михајло Дуждевића; 6. Унификација школ. закона — реферат Ђорђа Прерадовића; 7. Евентуалија: а) избор чланова за окружне секције, б) избор делегата за окр. скупштину; 8. Резолуција и 9. Избор двојице за оверење записника. За управни одбор: Јован Удицки, председник, Босиљка Радосављевић тајница.

Политички положај.

Брзојавна Агенција „Војводина“.

Београд, 29. априла.

Око устава.

Из кругова који су близу влади дознаје се, да постоји општа жеља да устав буде што пре донесен, јер то захтевају у првом реду интереси земље. Држи се да би најсходније било, када би се устав могао изгласати до краја месеца маја, што се већ у осталом и раније предвиђало.

Претерани захтеви мусл. посланика из Јужне Србије.

За време парламентарног одмора г. Никола Пашић, председник владе ће наставити преговоре са муслиманским нар. посланицима из Јужне Србије, који су пре неколико дана поставили новије и теже услове за решење аграрног питања у Јужној Србији. Ови се услови у свима круговима сматрају као неприхватљиви, те ће муслимани ако им је стало до споразума морати од својих захтева знатно попустити, јер да се аграрно питање реши по њиховој вољи протестовали би остали грађани у Јужној Србији, који су дакако у много већем броју. Пашић се нада да ће и ово питање брзо скренути са дневнога реда и целу ствар повољно решити. Преговори би се имали завршити још пре православног Ускрса.

Слободна прослава 1. маја.

Министар унутрашњих дела г. Милорад Драшковић је јуче потписао решење, према коме је свима радницима у целој држави дозвољена прослава 1. маја, као радничког празника, али се улицама не смеју приређивати никакве демонстрације или манифестације, јер ће полиција у том случају морати најенергичније да интервенише.

Жеље радничких синдиката.

У четвртак је једна депутација представника радничких синдиката посетила министра за социјалну политику и замолила га да овај поради на томе, да Управа града Београда изда заплењене архиве синдиката. Министар је обећао да ће говорити са министром унутрашњих дела у тој ствари, у чију надлежност она и спада. Представници синдиката су изашли пред министра за соц. политику и са другим својим жељама, које засецају у њихове интересе, те им је министар обећао да ће све учинити да се радницима у сваком погледу изађе у сусрет. Радничка питања ће се од сад решавати на бржи начин.

— **Нов начелник оперативног одељења ђенералштаба.** Указом Њ. В. Краља од 6. о. м. постављен је за начелника оперативног одељења нашег гл. ђенералштаба г. Емило Ј. Белић досадањи начелник ђ. штаба I. Армије. Г. Белић је већ заузео ово високо место, које му је е пуно права и вере додељено. После уваженога војводе Бојовића, оде из наше средине и Белић. Ко се не би сетио, са каквијем одушевљењем је млади пуковник Белић са старим војводом ушао у наш град 1918. године и донео нам ослобођење и уједињење Војводине са мајком Србијом. Ми жалимо одлазак г. Белића, а као његови пријатељи ми се радујемо његовим положају, који му је додељен. Ученик бесмртнога војводе Мишића заузима после њега, његово место, да би нам нови ђ. штаб повео примерима старога ђенералштаба непобедиме српске војске, која своју славу пронесе широм целога света и многе и многе славне примере храбрости своје унесе у историју ратне вештине као догме. И стога се ми не растајемо с г. Белићем, јер он нами сада још више припада, него ли пре, знамо коме су поверене тајне и кључеви наше војске.

Господин Белић је радо виђан свуда где је требало видети представника старе српске војске; он је неуморно радио и дању и ноћу, сам често без помоћника, у штаб I. Армије, када су пустоловни Мађари или уображени Румуни почели да чепркају око нашег плота, он их је умео без капи крви, далеко од нашег плота отерати. Господин је Белић и духовни творац наше „Народне Одбране“ и с тога при испраћају ми му велимо не „збогом“ него „незаборави дела која си почео у Новом Саду да их довршиш у Београду, у нашем лепом Београду!“

Љ. С. Ђ. инвалид.

— **Нови телефон.** Јављају из Вашингтона, да се тамо чине покушаји са новим системом телефона који је пронашао пуковник Картхи. Успело је говорити на даљину од 9600 клм. Председник републике Хардинг говорио је на томе телефону са председником кубанске републике. Справе, са којима се може тако говорити већ су у употреби у Америци. (А код нас се не чује добро ни на растојању од 1 клм).

— **Др. Ј. Стејић — унутрашње и дечије болести — прима од 9—10 и 3—4 Стрељачка ул. 2. — угао Петефијеве (Жељезничке). Стан Пирошка 41.** 889 7—10

КУШАЈТЕ ЈЕДНОМ ПРОДАНОВИЋЕВ ФИНИ ЗЕЈТИН

885 7—7 **1 литра 60 круна**

Позив.

Позивају се наставници и наставнице грађанских школа у Војводини на конференцију, која ће бити у Новом Саду у четвртак 5. маја о. г. у 9 сати пре подне у згради Државне Женске Грађанске Школе (Његошева 20.) и трајаће цео дан.

Очекујемо, да ће сви наставници и наставнице доћи, но у сваком слуја, да ће сваки месни збор бити заступљен једним опуномоћеним изаслаником.

На дневном је реду: Положај грађанских школа и наставника и њихова берива.

Ствар је хитна, важна и судбоносна. Држимо, да вам је не треба објашњавати.

До виђења на конференцији!

Нови Сад, 28. априла 1921.

С поздравом

Александар Нађвински с. р.
управитељ Мушке Грађ. Школе.

Мита Ђорђевић с. р.
управитељ Женске Грађ. Школе.

ПРИВРЕДА.

— **Од Трговачко-Занатлијске Коморе у Новом Саду.** Сенат града Сомбора потребује: 1) 560 м. платна за сламарице. 2) 300 м. платна за креветне чаршаве. 3) 1900 м. штофа за зимско одело и шињеле редара. 4) 2800 м. платна за летње одело редара и послужитеља. 5) 568 м. цајга за поставу одела. 6) 1900 м. инлета за одело. 7) 250 м. бархета за женско одело 8) 40 м. платна за женске кецеље. 9) 70 ком. женских марама за главу. 10) 45 пари мушки сокни.

За осигурање набаве поменуте робе одржаће се лицитација путем затворене понуде 12. маја 1921. пре подне у 11 сати у званичној просторији грд. економског референта.

У понуди се има тачно назначити цена по метру, одн. јединична цена појединих понуђених артикала, са бројевима и словима.

Свакој понуди се има прикључити по један узорак понуђене робе, са назнаком ширине.

Позивају се они који хоће у овој лицитацији да учествују да своје биљеговане понуде уз прикључење 10 проц. од укупне цене коју тражи за понуђену робу — као кауцију — поднесу у протоколно звање града Сомбора најдаље до 12. маја пре подне 10 сати, јер се доцније приспеле понуде неће у обзир узети.

Град придржава себи право слободног бирања између приспелих понуда, исто и за случај да лицитација неби водила повољном успеху све приспеле понуде одбацити.

Дражбени услови могу се набавити код градског економског референта у Сомбору.

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Рад репарационе комисије.

— Зграда а-уг. посланства у Београду. — Печујски рудници. —

Београд, 29. априла. Репарациона комисија у Паризу је решила о припадности зграде бившег аустро-угарског посланства у Београду. Према томе решењу, зграда припада нашој држави, ако се аустријска влада буде томе противила, има се обратити надлежном суду, који ће тај спор решити. Иста комисија је расправљала и о подели угља из печујских угљенокопа. Ми имамо на тај начин прве две године да добијемо од целокупне производње угља из тих мајдана 52%

Наша оштета од Немачке.

Београд, 29. априла. Наша комисија која проучава питање како се има примити роба од Немачке, коју ми добијамо као ратну оштету завршава свој рад, те су утврђени и сви модалитети. Кроз најкраће време добићемо од прилике 300 вагона стоке. Немачка се примила, да се о подвозним средствима побрине.

Бугарске слутње.

Београд, 29. априла. Из Софије се јавља: овде се одигравају сензацијоналне ствари Бугарски министар унутрашњих дела Димитров поднео је јуче оставку на положају. То је морао учинити на захтев Савезника који су поуздано сазнали да стоји у вези са Москвом и комунистима.

Софија, 29. априла. Бугарски министар председник Стамбулиски увидео је после дугога лутања по Европи, да је за Бугарску једини спас Совјетска Русија. После жељене интернационале он прибегава са мало презања црвеној интернационали. Докучена је читава тајна кореспоненција, из које се види да су између Софије и Москве постојале интимне везе.

Софија, 29. априла. Савезничка контролна комисија је у близини великог војног арсенала наишла на велику количину војног материјала који је био скривен, а тајно отпреман у унутрашњост Бугарске. Дознаје се за најновије намере бугарске владе, која је на најнедозвољенији начин хтела да гази нејски уговор и да револуционише цео Балкан.

Комунистичка пропаганда на Балкану.

Битољ, 29. априла. Овде се поуздано дознаје, да је бугарска влада подржавала сталну везу са совјетском Русијом. Главно је место Варна, одакле се одржавао додир са Одесом и Севастопољем. Постоји директна веза између Варне и Москве. Варна је у последње време постала центар комунистичке пропаганде за цео Балкан, а совјетска влада је овамо слала своје агенте и новац за ширење бољшевичке пропаганде.

На нашој јужној граници се појављују веће банде, које су обучене у арнаутско одело, али је међу њима много Бугара. Оне се спремају на акцију против наше државе, а међу њима је и злогласни војвода Чауљев, који врши организацију тих чета.

Нови немачки предлови.

Берлин, 29. априла. Нове немачке предлоге нису сви савезници једнако примили. Француска још увек остаје при томе, да се санкције безобзирно имају примењивати, док је интересантно држање Сједињених Америчких Држава; председник Хардинг је изјавио, да предлоге сматра за погодне за отпочињање преговора и спреман је да посредује. Енглеска се не слаже са Француском, те је такођер склона да преговара.

Париз, 29. априла. Француски и меродавни кругови су мишљења да нови немачки предлози показују истина неки напредак, али да ипак не могу служити за базу преговора. Француски посланик у Вашингтону је о томе известио председника Хардинга.

У случају да Француска потпуно одбије немачке предлоге, америчка ће влада у ноти замолити француску владу, да одложи окупацију руског подручја.

Управник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Трива Милитар.

СВОЈ-СВОМЕ У пажњу Домаћицама! 5% СВОЈ-СВОМЕ И члановима Н. Ч. П. З.

ЗА УСКРСНЕ БЛАГЕ ДАНЕ

може се најповољније набавити прворазр. Колониална Роба уз знатно снижене дневне цене

СПЕЦИЈАЛНИ ЦЕНОВНИК ЗА ДЕТАЉ:

Кафа			1 кг.	Мандарин I	К	32	1 кг.	Грожђа I бело	К	90
1 кг.	Куба зелена 1	К 100	1 „	Рангон I	„	30	1 „	„ II „	„	80
1 „	Перк „ 1	„ 100	1 „	Презле I	„	20	1 „	„ црно	„	80
1 „	Зл. Јава 1	„ 100	1 „	Грис бели	„	18	1 „	Гром есенц. 80%	„	80
1 „	Минас	„ 80	1 „	Бадем чист	„	80	1 „	Сегед. паприке	„	80
1 „	Сантос superior	„ 70	1 „	Лешњик I	„	90	1 „	Саламе Херц. I	„	170
1 „	Рио I	„ 64	1 „	Какао I	„	140	1 „	„ Лаваревић	„	150
1 „	Прж. Меланж	„ 80		**Разно**			1 „	Чоколаде Kohler	„	160
1 „	Млевена	„ 60					1 „	„ за кухање	„	120
1 „	Колинска 1/2 1/4 1/8	„ 24	1 кг.	Шећер чешки □	К	50	1 „	„ деверт	„	160
			1 „	„ „ у карт.	„	56	1 „	Властел. Путера	„	100
Пиринач			1 „	„ амер. ситни	„	56	1 „	Трапист Сира	„	64
1 кг.	Каролина тал. 1	К 40	1 „	„ Кристал	„	46	1 „	Гројере	„	70
1 „	Јанан 1/2 I	„ 36	1 „	„ од кромпира	„	64				

Особито препоручујемо наш фини Ајксер Зејтин за салату 1 литра без флаша **60 круна.** Флаша 20 круна. 884 7—7

5% ВАЖНО! 5% ЕКОНОМИЈЕ!

Свима члановима Нов. Чинов. Потрош. Задруге уступамо 5 проц. рабата од горњих цена, изузев Шећер.

Уз најтачнију и брзу послугу по жељи достављамо поручену робу кући.

С одличним поштовањем се препоручује Велетрговина

Тел. 133. БРАЋА ЧУЛИЋ и ПРОДАНОВИЋ, Н. Сад, Дунавска 22

Оглашујте у „Застави“

БРАЋА ВИШАЦКИ

Приспела нам је нова роба са ниским ценама:

Женских штофова за летњу сезону. — Тафт-фуле-муслин-серж. — Мушких штофова за одела и панталоне. — Велики избор свиле, вунених и полувунених делена, сатена, батиста, клајдерлајнен, епонжа, маркизета, етамина, кончаног батиста белог и у боји.

Велики избор швајцарских батиста белих везених. 1023 1—6

БЕОГРАД, Карађорђева улица 25.

Издао бих свој локал

налазећи се у Госпођинци на главном месту подесан за трговину а који има права и на трафику. Упитати власника

Живка Недељкова - Госпођинци.

1022 1—3

Госпођицу из Новог Сада

која чека лист на пост-рестанте (под шифром) „З 1802 Нови Сад“ молим нека се још једном јави на доњу адресу и нека тражи пошту на другу (не пост-рестанте) и тачну адресу.

901 3—10 **„ПАНЧЕВАЦ“**

Adresse **Josef Münz Wien III.** Fasangasse 28.

Продајем из слободне руке

5 кат. јутара 725□ I. класне оранице у једном комаду, уписане у грунт. улошку 273 порез. општине Ст. и Нови Сланкамен. — За цену и услове упитати се код

906 2—3

Душана Мркшића финанс. саветника у Вуковару.

ПОЉОПРИВРЕДНИЦИМА!

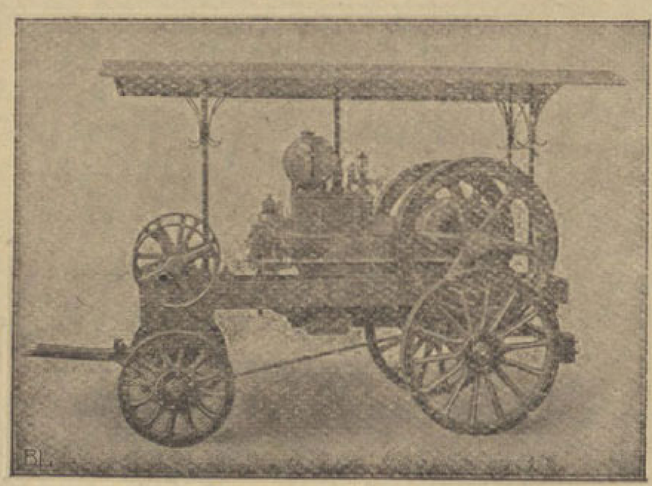

До краја априла ове године имаћемо на стовариштu велики избор парних

ВРШАЛИЦА

од 5 и 6 коња и самокретних из чувене фабрике :-:

ХОФХЕР ШРАНЦ и КЛАЈТОН ШУТЛЕВОРТ

Имаћемо и вршалица са нафтмотором, ручних вршалица, жеталица, млинова, пумпе велике за башговане итд. Коме треба нека се нама обрати за цену у што краћем року.

Милутин Станојевић и Миљковић

БЕОГРАД, — Љубичина 15.

894 4—5

Ваљаног сиромашног дечка узео би да га изучим месарском занату.

Славко Николић

месар Нови Сад. 1001 2—3

Имам на продају један

ТЕРЕТНИ АУТОМОБИЛ

Bissing-motor од 35 коњских снага. Упитати

1013 2—2 **Миша Мадацки Кисач.**

Велика гостионица

у Мошорину

издаје се под закуп, са целим инвентаром и 3 собе за спавање, на 1 или више година. Обратити се на власника **J. Сузић, Мошорин** (Бачка). 871 2—2

ПРОДАЈУ СЕ У ЗЕМУНСКОМ ХАТАРУ 100 ЈУТАРА НАЈБОЉЕ ОРАНИЦЕ ЗЕМЉЕ У ЈЕДНОМ КОМАДУ

Земља ће се продавати или у целини или парцелирано. — За услове упитатити код Српске Народне Штедионице у Земуну.

904 2—2

Штампарско предузеће „Застава“ д. д. 409—921.